

... Jiří Kuhn, ředitel Gymnázia Nymburk, Dag Hrubý, ředitel Gymnázia Jevíčko
(Asociace ředitelů gymnázií)

VZKAZ BUDOUCÍ VLÁDĚ, BUDOUCÍM POSLANCŮM A BUDOUCÍM SENÁTORŮM

Vážení zvolení,
před dvaceti lety se učitelé a ředitelé škol všech typů vrhli nadšeně do práce s cílem napravit škody předchozích let. Před dvaceti lety učitelé a ředitelé uvěřili tomu, že se podaří upravit podmínky pro činnost škol, práci učitelů a výuku žáků tak, aby bylo možné s hrdostí říci „jsem učitel na škole v Čechách“ a aby absolventi našich škol mohli po celé Evropě bez uzardění, ba s pýchou říci „jsem absolventem české školy“.

Dnes, po dvaceti letech, nezbývá než konstatovat, že naše školství nevzkvétá a vůbec není v dobré kondici:

– Kurikulární reformu školství se podařilo nastartovat teprve před několika lety a dnes již snad nikoho, kromě ředitelů a učitelů, nezajímá její osud a její výsledky. Na realizaci najednou chybějí prostředky a zpochybňuje se její význam. Česká školní inspekce netuší, jak její průběh a výsledky kontrolovat. Dlouhodobé koncepční materiály se tak neodrážejí v každodenní školní realitě. Koncepce se mění po nástupu každého nového ministra, školy místo přímé cesty k jasné definovanému a obecně akceptovanému cíli na své cestě kličkují a tápou.

... jsme však překvapeni, že jsou učitelé z neustálých změn znechuceni, rodiče znepokojeni a žáci k nim lhostejní.

– Učitelé jsou stále nejhůře placenou skupinou vysokoškolsky vzdělaných lidí.

... nedivíme se proto, že na pedagogické fakulty nenastupují nejlepší absolventi středních škol a že ti, kteří pedagogické fakulty vystudují, hledají uplatnění raději mimo rezort školství.

– Na středních školách je dvakrát více volných míst, než kolik vychází žáků ze základních škol, ale není vůle přijmout opatření, jež by tuto disproporci účinně vyřešila.

... pozastavujeme se nicméně nad tím, že školy mají problémy vyjít s rozpočty, které na provoz dostávají.

– Do školství plyne ze státního rozpočtu pouze 4,8% HDP, přičemž průměr zemí EU přesahuje 6%. Česká republika patří podle tohoto kritéria mezi 7 nejhorších zemí EU.

... upřímně se přitom divíme, že se výsledky našich žáků pomalu horší.

– V ČR existuje na středních školách 1 254 studijních oborů zakončených maturitní zkouškou. Od gymnázia po střední odborné učiliště kovářské. Od oborů tradičních, jakým je např. zdravotní sestra, po obory méně tradiční, ale zřejmě asi také potřebné, jakým je např. agroturistika.

... a nikdo nerozumí tomu, proč se již 14 let neúspěšně připravuje jednotná maturitní zkouška.

– V ČR máme dnes 73 vysokých škol. Ani jedna z našich vysokých škol nepatří co do kvality mezi 200 nejlepších na světě. Na mnohé z nich je možné dostat se bez přijímací zkoušky, a tak na vysoké školy odchází studovat nezanedbatelná část českých maturantů.

... odborníci však nemohou nalézt důvody, proč slábne zájem o učební obory a tradiční řemesla.

– Nový, a první polistopadový, školský zákon byl schválen až v roce 2004, jeho příprava trvala tedy 15 let. Přesto byl za 6 let, po které je v platnosti, již 20krát novelizován!

... proč jen asi školy i učitelé nemají důvěru v práci ministerstva ani v práci zákonodárců?

Vážení zvolení, s největší pravděpodobností zaujala oblast školství ve volebních programech vašich stran čestné místo. Je dokonce velmi pravděpodobné, že školství je v nich označeno za jednu z priorit. Tak, jak tomu bylo i ve volebních programech stran a hnutí ve všech volbách v letech minulých. Bylo by však chybou, kdybyste na konci vašeho volebního ob-

dobí při bilancování výsledků zjistili, že se pro školství v České republice udělalo stejně málo jako za dob vašich předchůdců. Za čtyři roky se budete opět ucházet o naše hlasy, neopakujete proto stejné chyby. Není to těžké, očekává to však od vás **odpovědnost, odvahu, vizi a nadhled**. A co že tedy od vás očekáváme a jak se dá situace ve školství změnit k lepšímu? Zde je náš návod ve dvou krocích:

1. Vytvořte pro školy a učitele stabilní prostředí a pak je nechte pracovat!

Školství nemůže sloužit jako kolbiště pro soupeření politických stran. Školy nesmějí poznat, zda vládne pravice či levice. Shodněte se na tom, co od škol vlastně chcete. Bez jasného a dlouhodobě stabilního zadání, v neustále se měnících podmínkách a za neustálé ekonomické nejistoty se školství zlepšovat nebude.

Při tvorbě koncepčních záměrů a formulování strategických cílů se spolehněte na odborníky a diskutujte s profesními skupinami. Nenechte se svést myšlenkou, že pedagogice rozumíte. Fakt, že jste sami chodili na základní, střední či vysokou školu prostě není dostatečnou kvalifikací. Stejně jako neradíte lékaři, jak má operovat, neradte prosím pedagogickým odborníkům, jak mají formulovat koncepci školství.

Odpovědnost budete mít velikou. Ve vašem funkčním období končí platnost Bílé knihy, koncepčního materiálu, který determinoval rozvoj školské soustavy od roku 2001. Bude se pravděpodobně připravovat materiál nový, který ovlivní vývoj školství v dalším období. A to výrazně překračuje vaše období volební!

Přestože zahraničí poskytuje hodně pozitivních příkladů, není možné předpokládat, že prosté přejmutí dílčích součástí osvědčených schémat z různých školských systémů přinese automaticky kýženou pozitivní změnu i českému školství. Mějte stále před očima Pejska a Kočičku, kteří také do svého dortu dali to nejlepší, ale výsledek se nedal jíst. Inspirace zahraničím tedy ano, na Ctrl C a Ctrl V však zapomeňte. České školství má na co navazovat a z čeho vycházet.

2. Vytvořte pro činnost škol podmínky srovnatelné s vyspělými státy, chtějte pak ale od nich výsledky!

Bez peněz to nepůjde, přestože školy pro úspěšné fungování nepotřebují až tak mnoho. Potřebují jen dobré učitele, motivované žáky, vhodné materiální vybavení a opravdový zájem společnosti.

Dobré učitele do škol nedostanete, pokud jejich práce nebude odpovídajícím způsobem ohodnocena a pokud nebudou jasně nastaveny možnosti jejich profesního růstu. Motivované žáky ve školách zajistíte tím, že ve společnosti nastavíte také vhodné podmínky, aby bylo naprosto zřejmé, že se vzdělání vyplatí, že žáci školu potřebují. Současný stav, kdy školy potřebují žáky, není normální.

Vybavení škol a školní prostředí musí odpovídat požadavkům současnosti. Křída a tabule je sice dobrý vynález, ale existují i jiné, modernější pomůcky. Ty však s přidělem 857,- Kč na rok a na jednoho žáka v českých školách raději nehledejte.

Mějte na paměti, že stát vydal na přípravu a rozjezd kurikulární reformy obrovské prostředky. Bylo by proto velkou chybou, kdyby se stejná pozornost nevěnovala i monitorování očekávaných změn a zhodnocení výsledků reformy. Dohlédněte proto na tuto obří státní investici. Nedopusťte, aby stát rezignoval na vyhodnocení jejího výsledku.

Argumenty „to si v současné ekonomické situaci nemůžeme dovolit“ neobstojí. Státy a vlády, které se dostaly do podob-

